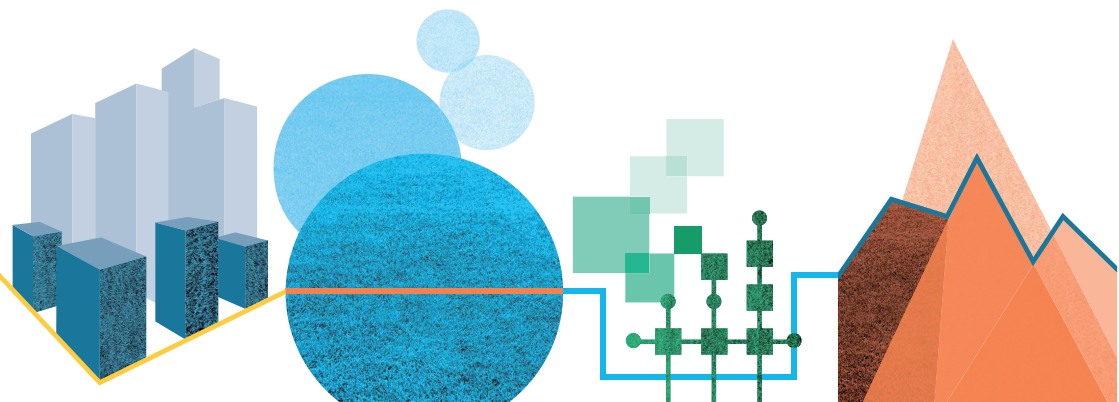

Företagens medverkan i offentlig upphandling

Företagens villkor och verklighet 2014

Företagens medverkan i offentlig upphandling

Företagens villkor och verklighet 2014

© Tillväxtverket

Produktion: Ordförrådet

Stockholm, november 2015

Info 0627

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Anna Nyström

Telefon 08-681 91 00

Har du frågor om undersökningen

***Företagens villkor och verklighet 2014*, kontakta:**

Jan Persson

Telefon: 08-681 91 00

Sammanfattning

Undersökningen Företagens villkor och verklighet 2014 visar att cirka 14 procent av företagen i Sverige har medverkat vid en offentlig upphandling under de senaste 12 månaderna.

Det är vanligare med deltagande i offentliga upphandlingar ju större företaget är. Bland företag som inte har några anställda deltar endast 8 procent. Samma förhållande gäller rörande företagens ålder, bland de företag som startade år 2010–2013 deltog endast 10 procent jämfört med 15 procent för företag som startats år 2003 eller tidigare.

Den bransch där störst andel småföretag deltar är *Utbildning* (19 procent). Störst andel medelstora företag deltar inom branschen *Byggverksamhet* där 64 procent av medelstora företag deltar.

Sett till hela Sverige har Kalmar län högst andel företag som deltar i offentlig upphandling med 22 procent medan Skånes län har lägst med 9 procent.

Undersökningen visar även skillnader utifrån storlek, bransch och län i vad företagen upplever som hinder för att delta i offentliga upphandlingar.

Den vanligaste anledningen till att företag inte deltar i offentliga upphandlingar är att det är för komplicerat. 17 procent av företagen har uppgett detta svarsalternativ.

Innehåll

Inledning	6
Offentlig upphandling – företagens deltagande	6
Företagens medverkan i offentlig upphandling	8
Vart sjunde företag deltar i offentlig upphandling	8
Vanligare med deltagande i offentligaupphandlingar ju större företaget är.....	8
Vanligast att byggföretag deltar i offentlig upphandling	9
Stora skillnader i företagens deltagande mellan olika län	11
Företagens medverkan i offentlig upphandling.....	12
Vem deltar i offentliga upphandlingar?	13
Varför deltar inte företagen i offentlig upphandling?	14
Offentlig upphandling som tillväxthinder	14
Skäl till att inte delta i offentlig upphandling	16
Stora skillnader utifrån olika län om vad som anses som hinder vid offentlig upphandling	18

Inledning

Offentlig upphandling – företagens deltagande

Reglerna om offentlig upphandling ska ta tillvara konkurrensen på marknaden samtidigt som den offentliga förvaltningen bör främja innovativa lösningar samt beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i sin inköpsverksamhet.

Konkurrensverket beräknar värdet i Sverige av de inköp som omfattas av upphandlingsreglerna till drygt 600 miljarder kronor 2011.¹ Detta motsvarade knappt en femtedel av BNP.

Omfattningen av de offentliga upphandlingarna visar att det finns en marknad med stor potential för de små och medelstora företagen i Sverige. Det finns flera hinder för företagen att delta och ta del av denna marknad. Tillväxtverkets undersökning *Företagens villkor och verklighet 2014* bekräftar detta. Den visar att de mindre företagen inte deltar i samma utsträckning som medelstora företag. Samtidigt uppger förhållandevis många företag att anledningen till att de avstår är att det är för krångligt. Det gäller i synnerhet företag med få anställda.

För Sveriges konkurrenskraft är det viktigt att göra det enkelt för företag att delta i offentliga upphandlingar. Att företag utvecklas väl är viktigt för tillväxt, välfärd och förnyelse i svensk ekonomi. Nya och växande företag skapar tillskott av idéer och ökat entreprenörskap, även inom offentlig förvaltning. När fler idéer omsätts till varor och tjänster som når en marknad ökar dessutom dynamiken i ekonomin.

Företagens villkor och verklighet 2014 är den femte upplagan av denna undersökning. Med cirka 16 000 deltagande företag är det en av Sveriges största enkätundersökningar som

¹ Siffror och fakta om offentlig upphandling. Statistik om upphandlingar som genomförts under 2013

riktar sig till små och medelstora företag. Resultaten utgör ett viktigt kunskapsunderlag.

I den här publikationen samlar vi de resultat från undersökningen som rör offentlig upphandling med förhoppningen om att det kan kasta ytterligare ljus över området utifrån företagens perspektiv.

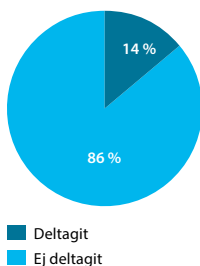
NÅGRA FAKTA OM UNDERSÖKNINGEN

- Drygt 31 000 små och medelstora företag har kontaktats.
- Cirka 16 000 företag har besvarat enkäten. Svarfrekvensen är 52 procent.
- Undersökningens resultat är representativa för cirka 350 000 företag.
- Enkätundersökningen genomfördes under perioden november 2013 till mars 2014.
- Urvalet är uppdelat på bland annat företagsstorlek, bransch och region.
- Undersökningen Företagens villkor och verklighet har tidigare genomförts 2002, 2005, 2008 och 2011.

Företagens medverkan i offentlig upphandling

De svenska små och medelstora företagen deltar bara i offentlig upphandling i en begränsad omfattning. I detta avsnitt tittar vi närmare på de företag som medverkar utifrån storlek, bransch och län. Vi har även tittat på hur deltagandet ser ut om företaget är verksamt i stad, tätort eller på landsbygd.

FIGUR 1.1
Andel företag som har deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna

Vart sjunde företag deltar i offentlig upphandling

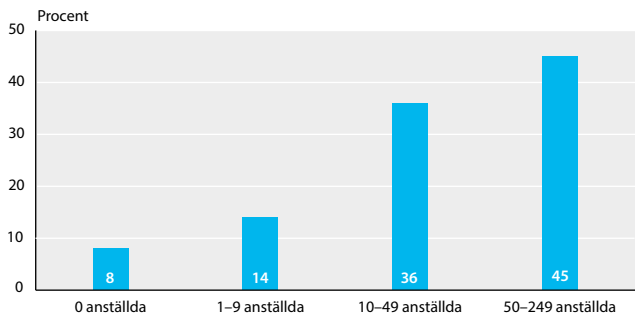
Ungefär 14 procent av företagen i *Företagens villkor och verklighet 2014* uppger att de deltagit i en offentlig upphandling under de senaste 12 månaderna. Vid en jämförelse mellan år 2011 och 2014 kan utläsas att andelen företag totalt som deltagit i en offentlig upphandling har ökat med två procentenheter under denna tidsperiod.

Vanligare med deltagande i offentliga upphandlingar ju större företaget är

I figur 1.2 syns att andelen företag som deltagit i en offentlig upphandling ökar kontinuerligt med företagets storlek. Bland de företag som inte har några anställda har bara 8 procent deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna. Bland de medelstora företagen med 50–249 anställda är det 45 procent som deltagit. När resultaten istället kopplas till företagets ålder kan vi även se att äldre företag (startade 2003 eller tidigare) deltar i större utsträckning än nystartade företag (startade 2010–2013).

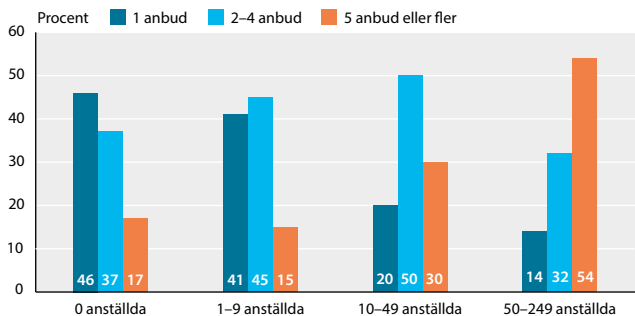
Likt företagets deltagande är det också relativt stor skillnad mellan olika storleksgrupper när det gäller hur många anbud företagen lämnat. Bland de allra minsta företagen är det vanligast att de enbart deltagit i en upphandling de senaste 12 månaderna. Därefter ökar antalet anbud med

FIGUR 1.2 Andel företag som har deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna, uppdelat på storlek

företagets storlek. Mer än vartannat medelstort företag som har deltagit i en offentlig upphandling har lämnat in 5 anbud eller fler under perioden.

FIGUR 1.3 Antal anbud företagen har lämnat in av de företag som har deltagit i en offentlig upphandling under de senaste 12 månaderna, uppdelat på storlek.

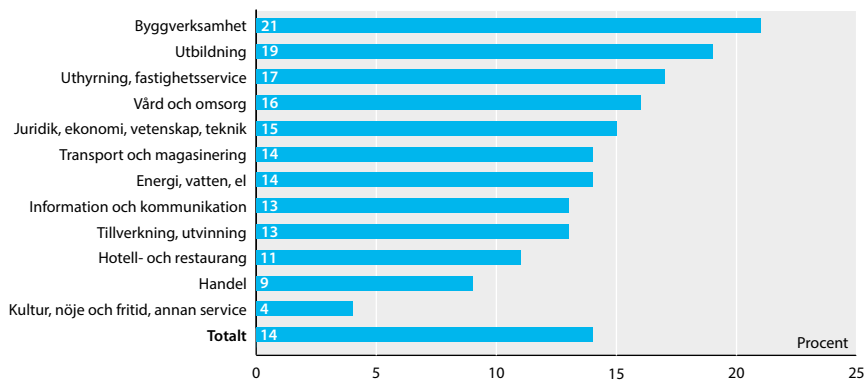

Vanligast att byggföretag deltar i offentlig upphandling

Deltagandet i offentlig upphandling varierar mellan olika branscher. Störst deltagande ser vi hos företag inom *Byggverksamhet*. Hela 21 procent av företagen i denna bransch har deltagit i en offentlig upphandling vilket är högre än

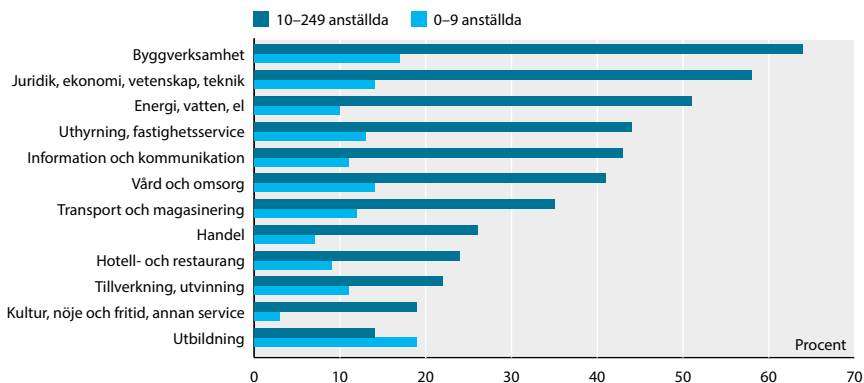
genomsnittet för samtliga företag (14 procent). Lägst är deltagandet inom branschen *Kultur, nöje och fritid* där endast 4 procent av företagen deltagit.

FIGUR 1.4 Andel företag som har deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna, uppdelat på bransch

Andelen företag som deltar i offentlig upphandling skiljer sig också uppdelat på både företagets storlek och bransch. Bland företag med färre än tio anställda är skillnaderna relativt små mellan olika branscher. Vanligast här är det att företagen inom *Utbildning* har deltagit vid en offentlig upphandling. Bland företag med fler än 10 anställda så ökar skillnaden mellan olika branscher. Inom denna grupp har majoriteten av företagen inom byggbranschen medverkat i en upphandling. Inom byggföretagen är också skillnaden som störst mellan företag med 0–9 anställda och 10–249 anställda.

FIGUR 1.5 Andel företag som har deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna, uppdelat på bransch och storlek

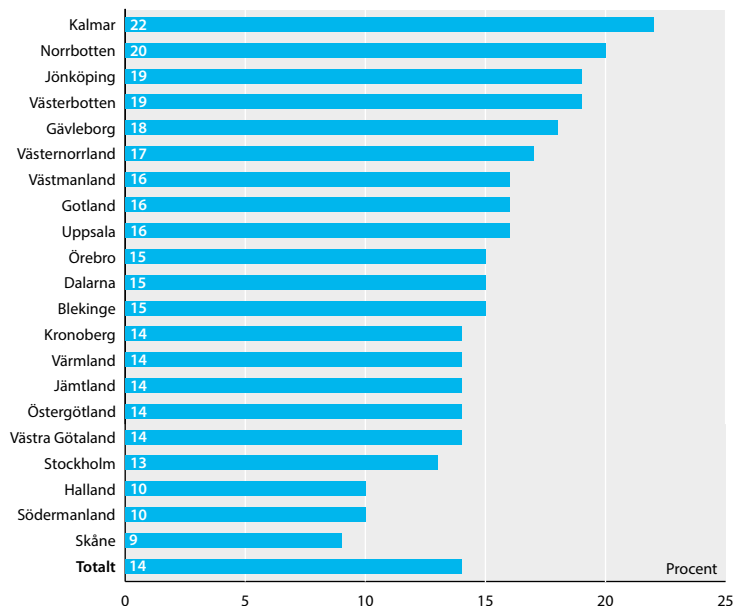

Stora skillnader i företagens deltagande mellan olika län

I Kalmar län uppger 22 procent av företagen att de deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna. Kalmar län är därmed det län där högst andel företag deltar i offentliga upphandlingar. I de tre storstadsregionerna är det en lägre andel företag som medverkat. Lägst av alla län ligger Skåne där endast 9 procent av företagen medverkat.

Resultaten kan även delas upp efter storstads-, tätorts-, och landsbygdskommuner. Även vid en sådan indelning ligger storstadskommunerna lägst med 12 procent av företagen som medverkat vid en offentlig upphandling. Skillnaderna är dock små, ca 15 procent av företagen har deltagit i tätorts- och landsbygdskommuner.

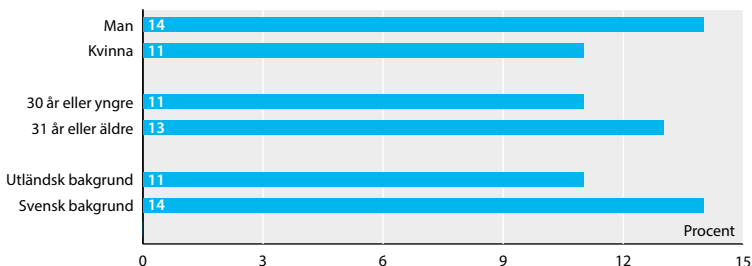
FIGUR 1.6 Andel företag som har deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna, uppdelat på län

Företagens medverkan i offentlig upphandling

Andelen företag som drivs av en person med utländsk bakgrund och som har deltagit i en offentlig upphandling uppgår till 11 procent. Bland företagen som drivs av en person med svensk bakgrund uppgår motsvarande andel till 14 procent. Det är något vanligare att företag som drivs av män (14 procent) deltar i offentliga upphandlingar än att företag som drivs av kvinnor (11 procent) gör det. Nästan samma förhållande gäller även för ålder, unga företagare uppgår till 11 procent medan motsvarande andel för äldre är 13 procent.

FIGUR 1.7 Andel företag som har deltagit i en offentlig upphandling de senaste 12 månaderna, uppdelat på företagsledarens kön, ålder och bakgrund

Vem deltar i offentliga upphandlingar?

Avslutningsvis kan företagets deltagande i offentlig upphandling sammanfattas genom att titta på den typiska företagsledaren för ett företag som deltar i en offentlig upphandling. Utifrån de bakgrundsvariabler som redovisats har en kort beskrivning tagits fram som på ett enkelt sätt visar vem som vanligast medverkar i offentlig upphandling.

TABELL 1.1 Den typiske företagsledaren, utifrån bakgrundsfrågor om företagen

Kön: Man
Ålder: Äldre än 30 år
Bakgrund: Svensk bakgrund
Förtaget: Startades år 2003 eller senare
Geografi: Verksam i en tätortskommun
Storlek: Företaget har 50–249 anställda
Bransch: Byggverksamhet

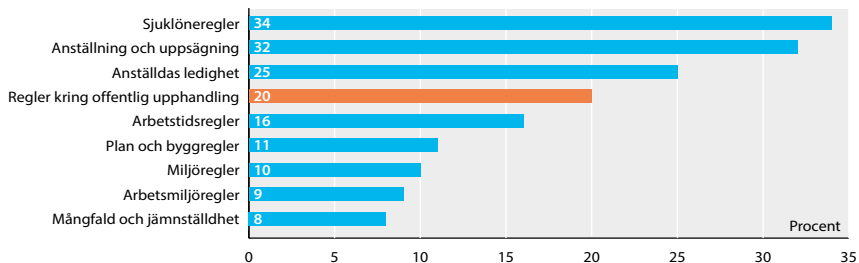
Varför deltar inte företagen i offentlig upphandling?

Vart femte företag uppger att regler kring offentlig upphandling är ett stort hinder för företagets utveckling och tillväxt. Det här avsnittet inleds med att belysa hur vanligt det är att företag upplever regler kring offentlig upphandling som hinder. Därefter undersöks varför vissa företag inte har deltagit i en offentlig upphandling och jämförs mellan olika storleksgrupper, branscher och län.

Offentlig upphandling som tillväxthinder

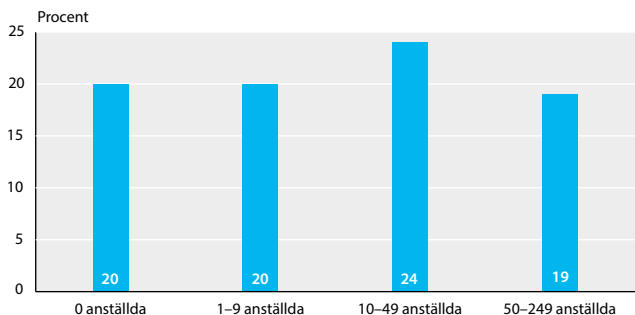
Av de lagar och myndighetsregler som av företagen upplevs som de största tillväxthindren är offentlig upphandling ett av de större regelhindrena. De tre regelområden som störst andel företag upplever som stora hinder har alla med anställning och anställda att göra. Därefter kommer regler kring offentlig upphandling. Vart femte företag upplever att regler kring offentlig upphandling är ett stort hinder för företagets utveckling och tillväxt.

FIGUR 2.1 Andel företag som upplever olika regler som ett stort hinder för företagets utveckling

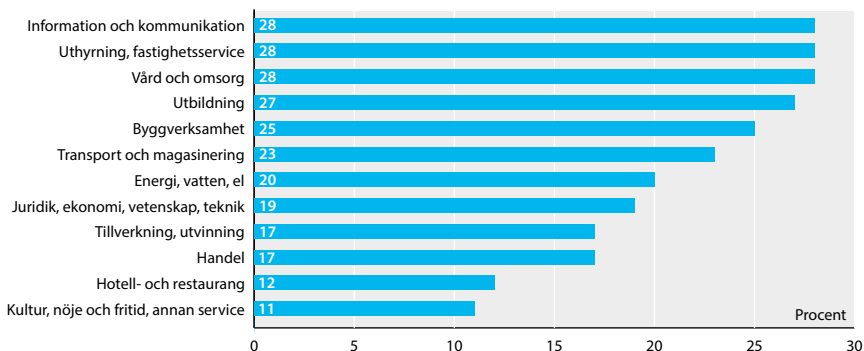
Tidigare såg vi en stor skillnad när det gäller andelen som deltar i offentlig upphandling utifrån storleken på företaget. När det istället gäller företagets syn på regler kring offentlig upphandling, spelar företagsstorleken mindre roll.

FIGUR 2.2 Andel företag som upplever olika regler om offentlig upphandling som ett stort hinder för företagets utveckling, uppdelat på storlek

Jämfört med företagsstorlek, varierar synen på regler kring offentlig upphandling mer mellan olika branscher. I branscherna *Uthyrning och fastighetsservice*, *Informations- och kommunikationsverksamhet* och *Vård och omsorg* ses hindret som störst. En förklaring till varför just dessa branscher upplever störst hinder, är att de också i större utsträckning berörs av reglerna. Det är även inom dessa fyra branscher där flest företag idag medverkar vid offentlig upphandling idag (se figur 2.3).

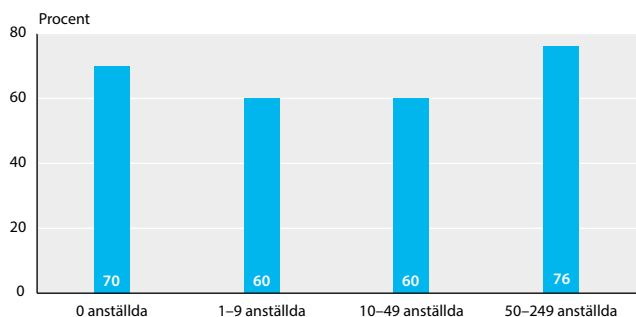
FIGUR 2.3 Andel företag som upplever olika regler om offentlig upphandling som ett stort hinder för företagets utveckling, uppdelat på bransch

Skäl till att inte delta i offentlig upphandling

De företag som inte deltagit i en offentlig upphandling under de senaste 12 månaderna, fick i undersökningen svara på varför de inte har deltagit. Vanligaste orsaken är helt enkelt att många företag inte upplever det som aktuellt att delta (se figur 2.4).

FIGUR 2.4 Andel företag som upplever att det inte är aktuellt för företaget att delta i en offentlig upphandling, uppdelat på storlek

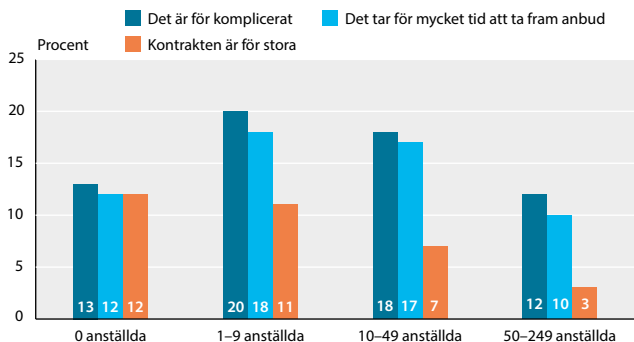
Även om ”*inte aktuellt för företaget*” är den vanligaste förklaringen till att företag inte medverkar, är det inte den enda förklaringen. Vanligast är annars att företagen upplever att det är för komplicerat (17 procent) och att det tar för mycket tid att ta fram anbud (15 procent).

Därtill finns även en del skillnader mellan hur olika storleksgrupper svarat rörande skälen att inte delta. Att kontrakten är för stora är framförallt ett problem för de minsta företagen med upp till 9 anställda.

Företagsgrupperna med 1-9 respektive 10-49 anställda upplever i högre grad än större företag att det är för komplicerat och att det tar för mycket tid att delta i offentlig upphandling. Att företagen utan anställda inte upplever detta som ett lika stort hinder, kan förklaras med att det är fler i den gruppen av företag som svarar att en upphandling inte är aktuell.

De medelstora företagen upplever generellt färre hinder kring en upphandling. I dessa storleksgrupper kan det tänkas finnas mer resurser att arbeta med anbud exempelvis. Även här är det vanligare att de medelstora företagen inte upplever en offentlig upphandling som aktuell för företaget.

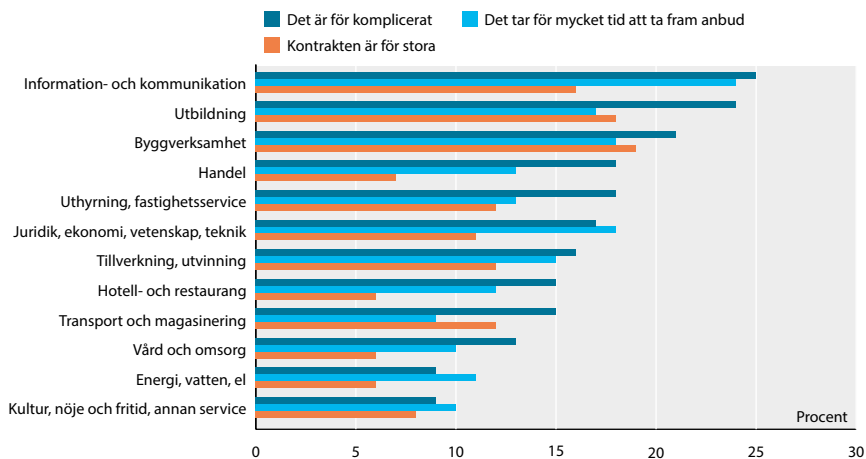
FIGUR 2.5 Andel företag som anger olika orsaker som till varför de inte medverkar i en offentlig upphandling, uppdelat på storlek

Företagens hinder ser olika ut i respektive bransch

Fördelat på olika branscher finns skillnader utifrån vilka hinder företagen upplever kring offentlig upphandling. Branschen *Informations- och kommunikationsverksamhet* sticker särskilt ut där nästan vart fjärde företag (24 procent) ser tidsaspekten som ett problem samtidigt som vart fjärde företag (25 procent) anser att det är för komplicerat att delta.

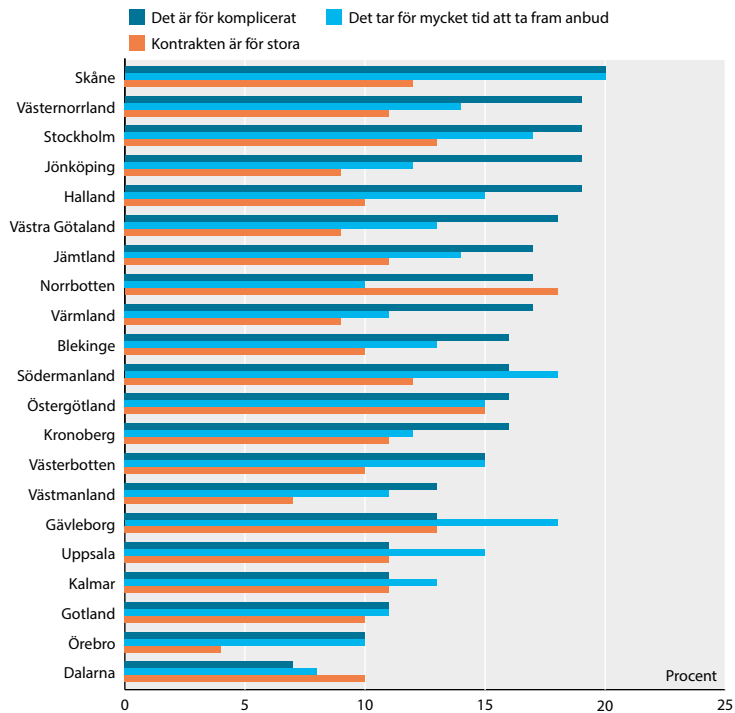
FIGUR 2.6 Andel företag som anger olika orsaker som till varför de inte medverkar i en offentlig upphandling, uppdelat på bransch

Stora skillnader utifrån olika län om vad som anses som hinder vid offentlig upphandling

I de län där relativt få företag har deltagit i en offentlig upphandling, upplever företagen också större hinder kring att medverka. I Skåne är det högst andel företag som både anger att det är för komplicerat och att det tar för mycket tid, som anledning till att inte delta i en offentlig upphandling (se figur 2.7). Skåne är också det län där minst andel företag har deltagit i en offentlig upphandling under de senaste 12 månaderna (se figur 2.7). Det kan jämföras med Kalmar län. Där har störst andel företag idag deltagit i en offentlig upphandling. Samtidigt är det få företag som anger att det är för komplicerat som anledning till varför de inte deltagit.

FIGUR 2.7 Andel företag som anger olika orsaker som till varför de inte medverkar i en offentlig upphandling, uppdelat på län

Tillväxtverket

Swedish Agency for Economic and Regional Growth

Tel 08-681 91 00

www.tillvaxtverket.se

**Tillväxtverket arbetar för att
stärka företagens konkurrenskraft.**

Företagens medverkan i offentlig upphandling

I vilken utsträckning deltar små och medelstora företag i offentliga upphandlingar? Vilka är skälen till att de avstår från att delta?

Denna broschyr innehåller fakta om företagens deltagande i offentliga upphandlingar. Det ska vara enkelt att lämna anbud. Enklare regler ger minskade kostnader och irritation samt ökad kvalitet. Enklare regler ger fler affärsmöjligheter för företagen och leder till ett bättre företagsklimat och stärkt konkurrenskraft för Sverige.

Du hittar mer fakta och statistik på Tillväxtverkets webbplats www.tillvaxtverket.se under rubriken *Fakta och statistik*.

Kontakta oss gärna vid frågor!

Enheten Förenkling